2015

ÅRSMELDING

SAUEKONTROLLEN

ANIMALIA
SAUEKONTROLLEN

INNHOLD

OM ANIMALIA	3
FORORD	4
SAUEKONTROLLENS FORMÅL	5
ORGANISERING OG FINANSIERING	6
MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN	7
AKTIVITETER I SAUEKONTROLLEN I 2015	8
SATSINGSOMRÅDER	11
STATISTIKK FRA SAUEKONTROLLEN	14
Begrep og definisjoner	15
Historisk utvikling	16
Landsoversikt	18
Medlemsoversikt og besetningsstruktur	19
Rasefordeling	21
Lammetall og lammetap	22
Tilvekst og høstvekter	24
Avdrått	26
Slakteresultater	28
Helseopplysninger i Sauekontrollen	32

ANIMALIA
Lørenveien 38, Pb 396 Økern, 0513 Oslo
Tlf.: 23 05 98 00. Fax 73 56 48 10
E-post: animalia@animalia.no
Forsidebilde: Lam på sommerbeite i Øystre Slidre
Tekst: Grethe Ringdal / Mari Langaker / Lisbeth Hektoen
Foto: Grethe Ringdal
Trykk og grafisk design: Konsis 153892
Dato: Mars 2016
www.animalia.no

OM ANIMALIA

STYRKER NORSK KJØTT- OG EGGPRODUKSJON LANGS HELE VERDIKJEDEN

Animalia er et av Norges ledende fag- og utviklingsmiljøer innen kjøtt- og eggproduksjon. Vi tilbyr norske bønder og norsk kjøtt- og eggbransje kunnskap og kompetanse gjennom e-læring og kursvirksomhet, forsknings- og utviklingsprosjekter, husdyrkontroller og dyrehelsetjenester.

Animalia er en nøytral aktør som arbeider for og sammen med hele den norske kjøtt- og eggbransjen. Vi skal bidra til økt verdiskapning, reduserte kostnader og høy tillit til norsk kjøtt- og eggproduksjon.

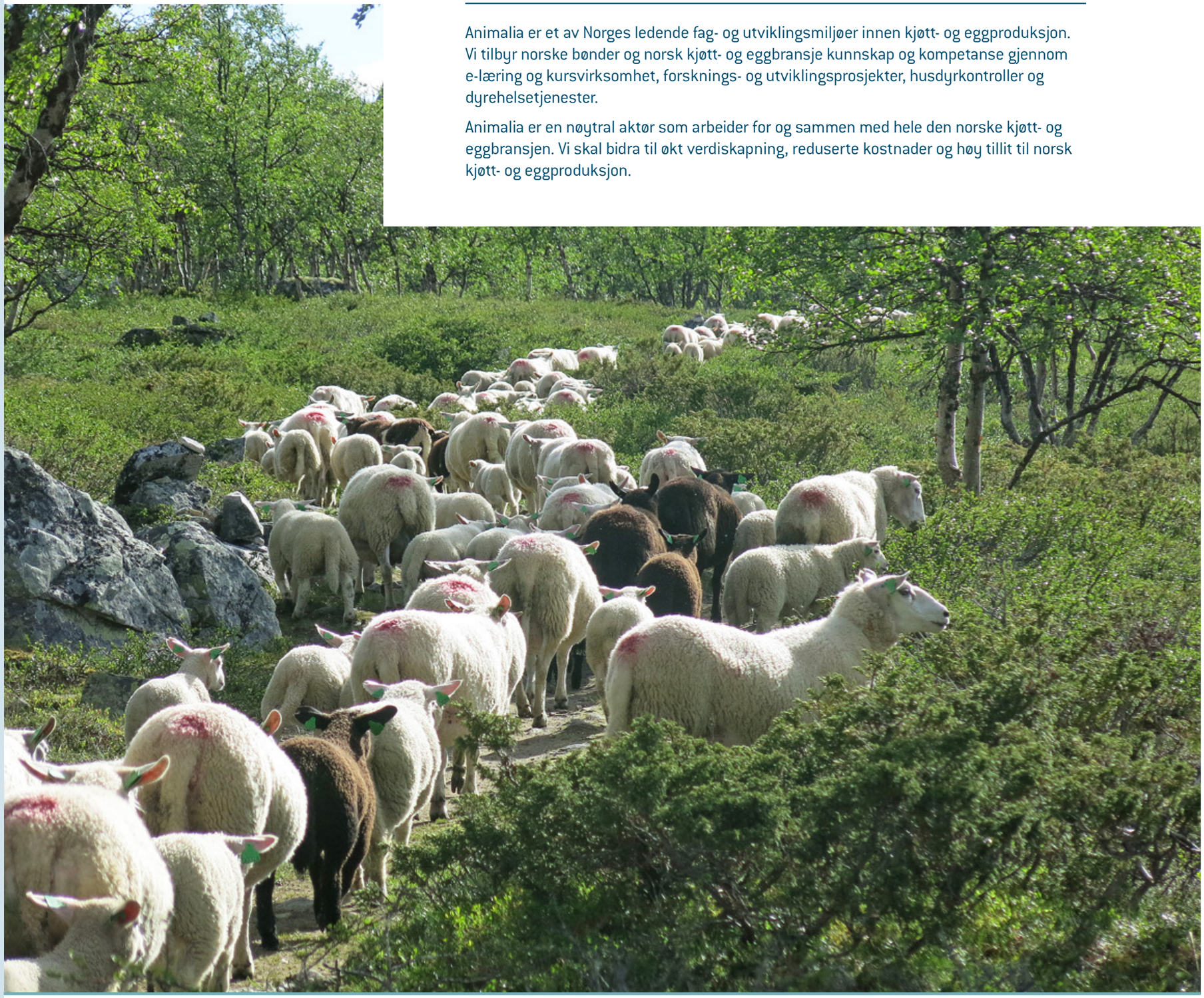

FORORD

Sauekontrollen en den landsomfattende husdyrkontrollen for sau. Kontrollen er åpen for alle saueprodusenter i Norge. Medlemskapet organiseres gjennom slakteriene. Animalia har den sentrale administrasjonen, med ansvar for drift og utvikling av den sentrale databasen og utvikling av registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere.

Basert på tall fra 31. desember 2015 var i overkant av 34 prosent av landets sauebesetninger og 45,5 prosent av landets søyer over 1 år registrert i Sauekontrollen. Vi har sett en gledelig og rekordstor økning i medlemstallet dette året. Per 31.12.15 hadde vi 4 781 medlemmer og det øker stadig. Gjennomsnittlig besetningsstørrelse hos disse medlemmene er 69,4 søyer per 31.12.

Andel medlemmer som registrerer data selv øker for hvert år. Nær 90 prosent av medlemmene er nå egenregistratorer.

Vi håper medlemmer og andre saueinteresserte bruker årsmeldingen aktivt. Den kan brukes til å sammenligne egne resultater med landsgjennomsnitt, som et oppslagsverk og kan forhåpentligvis være til inspirasjon.

Statistikken i årsmeldingen er basert på opplysninger samlet inn til den sentrale databasen. Med i statistikken er alle innmeldte medlemmer som har registrert de aktuelle opplysningene i 2015. Enkelte år gjøres det endringer i beregninger som får betydning for sammenligning tilbake i tid. Der dette er gjort er endring beskrevet ved den enkelte tabell og/eller markert med bruk av en tykk strek i tabellen.

For Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau

Finn Avdem
Leder

Mari Langaker og Marit L. Lystad
Sauekontrollen

Lisbeth Hektoen
Helsetjenesten for sau

www.animalia.no/Husdyrproduksjon/Sauekontrollen

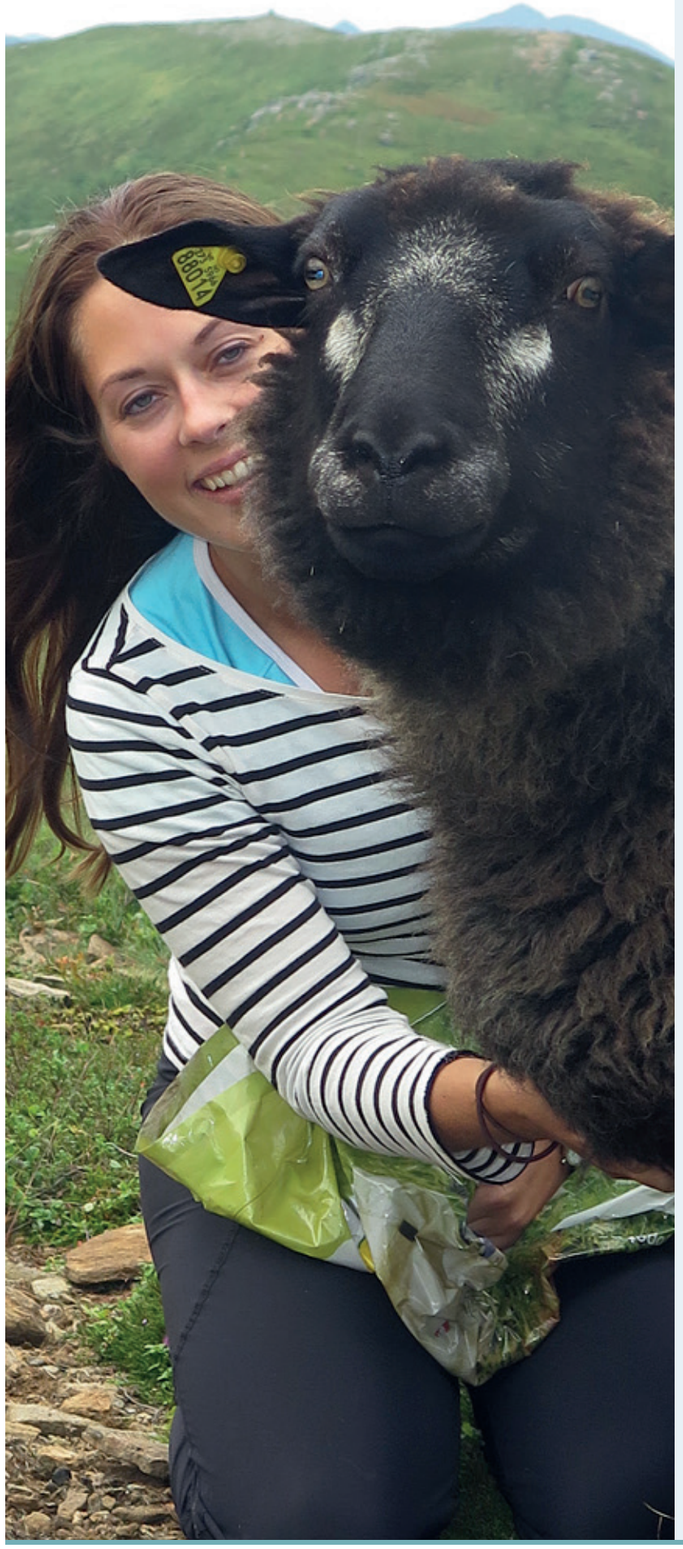

SAUEKONTROLLENS FORMÅL

- Skaffe det enkelte medlem informasjon og dokumentasjon om egen buskap som grunnlag for styring/planlegging og kvalitetssikring av produksjonen.
- Gi grunnlag for landsomfattende avlsarbeid på sau.
- Gi informasjon og oversikt over sjukdom i besetningen og samle helseopplysninger til bruk i forebyggende helsearbeid og sjukdomsbekjempelse.
- Skaffe dokumentasjon ved livdyrsalg.
- Gi nødvendige opplysninger for generell rådgiving, informasjon, forskning, statistikk og prognoser.
- Være en del av de tiltakene som skaper aktivt og levende produsentmiljø.

ORGANISERING OG FINANSIERING

Animalia har administrasjonen av Sauekontrollen sentralt og står for drift og utvikling av registrerings- og rapporteringsverktøy for medlemmer og rådgivere og for den sentrale databasen. Slakteriene har det lokale ansvaret, med rådgivere/registratorer rundt omkring i landet.

De innsamlede data er grunnlag for statistikk, dokumentasjon, forskning og avlsarbeid på sau, hvor Norsk Sau og Geit er ansvarlig for avlsindeksberegninger. Finansiering av den sentrale drift og utvikling dekkes av Omsetningsrådet. Finansiering av lokal drift i slakteriene dekkes delvis av medlemsavgifter.

SAMARBEIDSRÅDET FOR SAUEKONTROLLEN OG HELSETJENESTEN FOR SAU

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau er Sauekontrollens øverste veiledende organ. Saker vedrørende regelverk, veiledende priser, rettigheter og plikter som følger av medlemskapet, samt årsmelding og budsjett, er saker som behandles i dette forum. Samarbeidsrådet består av representanter fra Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund (KLF), Nortura og Norsk Sau og Geit (NSG). Animalia er sekretariat. Det har vært avholdt 1 møte og blitt behandlet totalt 15 saker i Samarbeidsrådet i 2015.

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for Sau har i 2015 bestått av:

Finn Avdem (leder)
Nortura

Thor Blichfeldt
Norsk Sau og Geit

Pål Kjorstad
Norsk Sau og Geit

Ida Mathisen
Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund

MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN

Sauekontrollen er åpen for alle saueholdere i Norge. Medlemskapet organiseres via slakteriene. Medlemmene kan velge om de vil registrere sine opplysninger selv eller om de ønsker å sende opplysningene til rådgiver. Rådgiver registrerer da opplysningene inn til Sauekontrollens sentrale database på vegne av medlemmet.

MEDLEMSKAP I SAUEKONTROLLEN GIR:

- Enkelt registreringsverktøy. Sauekontrollen Web og Sauekontrollen App gjør det mulig å registrere opplysninger raskt og enkelt.
- Nyttige rapporter på Sauekontrollen Web. Alle medlemmer får tilgang til rapporter om produksjon og helsetilstand i egen besetning på web.
- Bedre oversikt over egen besetning. Sauekontrollen gir deg bedre oversikt over besetningen og hjelper deg å styre produksjonen.
- Grunnlag for avlsarbeid. Sauekontrollen er grunnlaget for avlsarbeid på sau i Norge og gir deg avlsverdier og oversikt over kåra værer. For å kunne kåre værlam og/eller få avlsindekser må dyret være registrert i Sauekontrollen.
- Enklere å etterleve krav til dokumentasjon. Sauekontrollen gjør det lettere å etterleve offentlige krav – og holde oversikt over opplysningene.

For mer informasjon, ta kontakt med ditt lokale slakteri. Se oversikten over rådgivere/registratorer lenger bak i årsmeldingen.

REGISTRERINGSVERKTØYET I SAUEKONTROLLEN

Alle medlemmer, uavhengig av om de registrerer data selv eller benytter rådgiver, har de samme tilgangene i Sauekontrollen Web. Dette tror vi kan bidra til at enda flere vil se hvilke muligheter som finnes og bli en aktiv bruker av verktøyet. Som et supplement til weben har alle medlemmer tilgang til Sauekontrollen App for IOS og Android. Denne er spesialtilpasset for små skjermer og kan også benyttes offline. Pris på medlemskap i Sauekontrollen fastsettes av slakteriet du leverer til, men veiledende pris er kr 950 per år.

SAMARBEID MED ANDRE PROGRAMMER OG UTSTYR

Sauekontrollen Web kommuniserer med en rekke eksterne aktører. Fra BioControl sin lesestav HHR3000 kan det sendes lamming, vekter, paring og fostertellingsdata. Data fra Sauekontrollen kan også lastes ned til lesestaven. Vektdata fra de elektroniske vektene fra Knarrhult, Nessemaskin og Tru-Test kan leses inn via filoverføring til Sauekontrollen Web. Fra Tru-Test kan det i tillegg sendes fostertellingsdata (nytt fra 2016). Brukere av PC-programmet Led-Sau kan sende og motta data fra Sauekontrollen. Siden 2014 har dette foregått sømløst via webservice og ikke via filer som tidligere, noe som har vært en betydelig forenkling både for produsent og rådgiver. I 2015 rapporterte ca. 220 besetninger lamminger og vekter via Ledsau.

AKTIVITETER I SAUEKONTROLLEN I 2015

REKORDSTOR MEDLEMSVEKST

Vi har i 2015 sett en økning i medlemstallet på 647 besetninger. Korrigert for utmeldinger endte vi på en netto økning på 567 medlemmer, høyere enn noen gang før. Per 31.12.15 hadde vi 4 781 medlemmer. Dette er svært gledelig, og en trend vi tar sikte på å fortsette også i året som kommer.

PRODUSENT OG RÅDGIVERSAMLING

Det ble avholdt en rådgiversamling på Gardermoen i 2015. Det var en felles samling for både saue-og storferådgivere. Tilbakemelding fra deltakerne var gode. De signaliserte også et ønske om årlige samlinger på tvers av kontrollene fremover. I tillegg samlet vi 7 produsenter til en idédugnad for å se på hvilke satsingsområder som er viktig for sauebonden. Begge samlingene var svært nyttige og ga oss viktige signaler til videreutviklingen av programmene.

INFORMASJON

Sauekontrollen har vært synlig i form av en fast spalte i alle utgaver av bladet Sau og Geit. I tillegg har det vært skrevet egne artikler med fokus på bønders nytteverdi i bladet. Sauekontrollen var som vanlig å se på Dyrsku'n i Seljord og i år var vi også på Agroteknikk på Lillestrøm. På Dyrsku'n hadde vi en stand sammen med Nortura mens vi Agroteknikk hadde vi stand sammen med Fatland. Det har vært holdt en rekke foredrag om Sauekontrollen gjennom prosjekter som er driftet av fylkene samt årsmøter og medlemsmøter i regi av slakteriene og NSG. I tillegg er det gitt undervisning om Sauekontrollen ved NMBU.

I 2015 ble nesten 500 sauebønder kurset i bruk av Sauekontrollen fordelt på nærmere 20 kurs rundt omkring i landet. Når vi i tillegg vet at en del rådgivere også kurser sine medlemmer tror vi at mange av medlemmene har fått enda mer nytte av verktøyet. Som vanlig har Sauekontrollen sendt ut en kalender med bladet Sau og Geit sammen med Helsetjenesten for sau. Medlemmene oppfordres til å følge med på Sauekontrollens hjemmeside og på selve innloggingssiden. Her legges det ut driftsmeldinger, viktige meldinger, påminnelser om frister, tips og andre nyheter fra Sauekontrollen. Det er også her man finner oversikt over innhold og dato for de ulike lanseringene som er lagt ut.

REVISJON AV REGLER OG AVTALER

Det har gjennom året pågått et arbeid med å gå gjennom regelverket til Sauekontrollen. Det har resultert i at den tidligere "avtale om egenregistrering" nå flettet inn i regelverk for Sauekontrollen. Samarbeidsrådet har godkjent de nye reglene som er gjeldene fra 01.01.16. Disse kommer som pop-up som må godtas ved innlogging i web for alle medlemmer. I tillegg er de plassert lett synlig på innloggingsiden.

DRIFT

2015 har vært et mer normalt driftsår sammenlignet med året før da det var fullt fokus på utvikling og lansering av helt ny Sauekontroll.

Weben har blitt videreutviklet med små og store forbedringer. Av en litt større nyhet i året som gikk er Avlsplanen som ble lansert med en første versjon til paringssesongens start.

Den sentrale brukerstøtten hos Animalia er videreført i retning av mer bruk av e-post (telefonen er bemannet 3 dager i uka) og mer fokus på tilgjengelighet for rådgiverne. Dette for å frigi mer tid til å planlegge og gjennomføre videreutvikling av programmet.

Alle indeksutplukk har gått som planlagt og til fastsatt tid, det samme med utsending av sentrale lister. Sauekontrollen har mottatt data fra eksterne enheter og programmer og har hatt et godt samarbeid med bl.a. NSG, Biocontrol, slakteriene og Lindholt Data rundt kommunikasjon og overføring av data.

Med lansering av ny versjon i 2014 ble inputkontrollen av data betydelig forbedret. Nå i 2015 har vi hatt økt fokus på oppretting av historiske data med hensyn til opplagte feil, eksempelvis dyrs "unikitet" og avstamming. Siden Sauekontrollen etter hvert har blitt et relativt komplekst system der data kan rapporteres inn på ulike vis, er det igangsatt et varslingssystem som raskt bidrar til å avdekke eventuelle hull i inputkontrollen. Arbeidet med god datakvalitet er løpende, og varslingssystemet er et viktig tiltak for å opprettholde dette.

HELSEDATA FRA DYREHELSEPORTALEN

I januar 2012 ble Dyrehelseportalen etablert. Her registrerer veterinærer utførte behandlinger og utlevering av medisin. Disse registreringene blir nå overført til Sauekontrollen hvor det kobles til det rette individet såfremt individnummer på sauen er korrekt angitt av veterinæren. Dette har ført til en jevn økning i rapporteringen av helsedata for hvert år. Når Dyrehelseportalen etterhvert får økt oppslutning kan vi derfor ha håp om at helsedata i Sauekontrollen kan si noe om helsestatus i norske sauebesetninger. Det er derfor viktig at du som produsent oppfordrer praktiserende veterinær i din besetning til å rapportere besøkene i din besetning via Dyrehelseportalen. Kun da kommer disse dataene deg selv og næringen til gode.

ENDRING I RUTINER FOR SØKNAD OM ROVDYRERSTATNING

Webservicen for utveksling av data til Miljødirektoratet ifbm. søknad om erstatning for sau drept av fredet rovvilt ble før søknadsrunden 2015 besluttet stengt av Samarbeidsrådet. Årsak var mistillit til bruken av dataene. Det ble i stedet utviklet en rapport i Sauekontrollen Web til bruk som dokumentasjon/hjelp ved utfylling av den elektroniske søknaden hos Miljødirektoratet.

AVLSPLAN LANSERT

Med bakgrunn i Planlegg Paring, en nyttig funksjon i programmet for å sjekke innavl, er det nå utviklet en første versjon av et avlsplanleggingsverktøy. Dette er noe som har vært etterspurt av brukerne gjennom mange år. Avlsplanen gir et forslag på hvilke værer som bør brukes på hvilke søyer utfra slektskap, egenskaper (sortering på ønskede delindekser) og bruk av semin eller ei. Avlsplanen ble lansert før paringssesongen 2015 og ut fra tilbakemeldinger fra de som prøvde den vil vi gjøre enkelte justeringer før årets sesong. Målsetningen er at dette blir et nyttig verktøy som kan bidra til å skape økt interesse og engasjement for et aktivt avlsarbeid.

ULL

Fra Norturaslakterier med linjeklipp får Sauekontrollen nå overført data om ullmengde -og kvalitet på individnivå. Disse dataene brukes i avlsarbeidet og det ble lansert to nye indekser (ullklasse og ullvekt) denne våren. Fatland vil trolig kunne levere ulldata fra høsten 2016.

SAUEKONTROLLEN APP

I januar 2015 ble Sauekontrollen App endelig lansert. Appen kan lastes ned gratis til smarttelefoner og nettbrett med operativsystemene android og ios. Appen fungerer uten nettilgang og støtter rfid-avlesing. Sauekontrollen App er et supplement til weben og vil først og fremst være nyttig for å registrere enkelthendelser i fjøset og ute på beite slik at man slipper å gå rundt med mange lapper i lomma. Den er også velegnet til å gjøre oppslag. Det ble innregistrert om lag 30 000 lam og 45 000 vekter fra 500 besetninger via appen i 2015, noe vi anser for å være en god start. Tidlig i 2016 lanseres nye forbedrede funksjoner i appen.

UTSENDING AV SENTRALE LISTER

Sentrale lister ble i 2015 kun sendt ut til medlemmer som rådgiver registrerer for. Alle medlemmer har nå samme tilgang til å logge seg inn i weben og hente ut oppdaterte lister til enhver tid. Fra og med 2016 sendes ikke sentrale lister lengre ut. Man må enten ta ut listen/rapporten via Sauekontrollen web eller kontakte slakterirådgiver.

DYKTIGE LOKALE RÅDGIVERE

Sauekontrollen har dyktige og ivrige rådgivere ute i felten som har opparbeidet seg gode kunnskaper om kontrollen. Alle yter brukerstøtte ovenfor medlemmene, i tillegg til den sentrale brukerstøtta hos Animalia. Den sentrale administrasjonen har god kontakt med rådgiverne. Denne kontakten er viktig for den daglige driften og for å få verdifulle innspill til videreutvikling av Sauekontrollen. Det er liten tvil om at lokal forankring og engasjement er avgjørende for at Sauekontrollen skal være det verktøyet medlemmene har bruk for.

Rådgivere i Sauekontrollen 2015

	NORTURA SA	Frittstående slakterier	
Vest:	Marie Fuglestad	Hilde Kalleklev Håland	Fatland AS
	Øystein Bjelland	Berit Pettersen	Fatland AS
	Karluf Håkull	Gerd Skjoldal	Fatland AS
	Olav T. Bø	Trond Ola Heggen	Furuseth AS
	Einar Helge Haugstad	Pål Kjørstad	Furuseth AS
Øst:	Torhild F. Sisjord	Henning Sandmæl	Røros Slakteri AS
	Toril Hårdnes	Aud Marie Bøe Holand	Slaktehuset Eidsmo Dullum
	Vinni Foss	Klaus Arild Sandøy	Slaktehuset Eidsmo Dullum
	Eirik Kolbjørnshus/Randi Rogne	Jarle Sæten	Nordfjord Kjøtt
Midt:	Bjørn Wæhre	Kjell Åge Vannes	Horn's Slakteri
	Stig Runar Størdal		
	Evy Moen	Ragnhild Tryggestad	Ole Ringdal AS
	Jan Ove Stene		
Nord:	Knut B. Simensen	Øyvind Skjemstad	Midt-Norge Slakteri
	Gunhild Johnsen	Frode Thorkildsen	Jens Eide AS
	Ann Mari Fause	Aina M. Jensvold	Gammelnorsk Spælsaulag (2015 siste år)
	Knut Joakimsen		
	Bjørnar Sveli		
	Unn Lauvbakk		

Disse personene har arbeidet med Sauekontrollen i hele eller deler av 2015. Da det ofte er endringer i hvem som registrerer, anbefales det å kontakte slakteriet hvis dere er usikker på hvem som er deres lokale kontakt. Kontaktinfo finner du også i Sauekontrollen.

SAMVIRKEAVLEN VIRKER!

Høsten 2015 presenterte jeg det norske avlsarbeidet på sau på Sheep Breeders Round Table, en konferanse som samler over 200 sentrale personer i avlsarbeidet i Storbritannia. Avlsarbeidet vårt innen NKS er antakelig det største og beste(?) på sau i Europa, og det var lett å fange tilhørernes oppmerksomhet.

Hva er det som gjør oss spesielle i Norge? Her er noen momenter.

- Stor oppslutning om Sauekontrollen
- Effektiv dataflyt fra besetning og slakteri til Sauekontrollen
- Ett felles avlsmål, O-indeksen
- Svært stor avlspopulasjon med 90 000 søyer i væreringene
- Over 1800 avkomsgranskede værer i året
- De aller beste værene blir seminværer
- Omfattende bruk av semin i produksjon av nye værer og påsettlam

I Storbritannia er det sterk konkurranse mellom avlsbesetningene om å lykkes økonomisk. Det viktigste er ikke å skape mest mulig framgang på landsplan, men å selge flere værer enn naboen på auksjon, til en alt for høy penge. Dette gir ikke størst mulig verdiskapning for næringa som helhet, men feilaktig fordeling av penger mellom produsentene innen næringa.

Så det mest spesielle i Norge er antakelig at vi samarbeider godt, alle organisasjonene og enkeltprodusentene som er involvert, og er stolte over å skape noe bra i fellesskap.

NSG er helt avhengige av Sauekontrollen i sitt avlsarbeid. Jeg vil gjerne benytte anledningen til å takke for den innsatsen som Sauekontrollen legger ned i innsamling av registreringene fra produsentene og slakteriene. Til lammingssesongen 2016 får vi på plass nye registreringer slik at vi kan gjøre en bedre jobb med søyeegenskapene.

Så nå gjenstår det bare å utløse en enda større innsats blant våre aller viktigste samarbeidspartnere i avlsarbeidet, væreringene og deres medlemmer, slik at vi får stor oppslutning om de nye registreringene.

Husk å gi medlemmene av væreringene honnør for arbeidet som legges ned, alle dere som bruker avlsmaterialet fra væreringene. Uten væreringsmedlemmene faller bunnen ut av avlsarbeidet.

Thor Blichfeldt
Avls- og seminsjef i Norsk Sau og Geit

SATSINGSOMRÅDER

VIDEREUTVIKLING AV WEB

Sauekontrollen skal bli et enda bedre verktøy for fagrådgivning ute i felt, og vi vil se på funksjoner som rådgiverne på bondens slakteri kan bruke til å danne studiegrupper og/eller bistå den enkelte bonde med produksjonsplanlegging. Eksempler på slike funksjoner er utplukk av data for en eller flere produsenter som kan tas inn i ulike analyser som synliggjør forbedringsområder. Det andre satsingsområdet vi ønsker å starte arbeid med i 2016 er økonomi i egen besetning, og kanskje få på plass en enkel deknings-
bidragskalkyle i Sauekontrollen.

FOKUS PÅ INTEGRASJON

Vi skal fortsette å ha fokus på integrasjon med eksterne enheter og systemer. Det skal i løpet av 2016 gjøres forbedringer slik at Sauekontrollen kan motta mer og bedre data fra Dyrehelseportalen. Blant annet vil vi få inn bedre diagnoser, medisinbruk og tilbakeholdelsesfrister.
Vi skal også fortsette å utbedre dataoverføringen mellom LedSau, BioControl, elektroniske vekter og rfid-lesere. Det er en utfordring at det finnes så mange ulike systemer i landbruket, og at et fåtall av dem kan utveksle informasjon på tvers.

SAUEKONTROLLEN APP

Basert på innspill og erfaringer fra første året med Sauekontrollen App pågår nå et videreutviklingsarbeid. Det første som skal lanseres er et forbedret registreringsbilde for fostertelling. Deretter lanseres endringer i lamming, der man linker mellom lamming og merking av lam og gjør dette mer effektivt enn i første app-versjon. Det lages en ny rapport «Lammeliste» og det gjøres justeringer i flere rapporter. Vi ønsker deretter å få inn en enkel registrering av slipp og sank med rapport for dette. Så avsluttes oppgraderingen med en forbedring av registreringer rundt paring og datautveksling mellom avlsplan på web og app.

ARBEIDE FOR ØKNING I MEDLEMSTALL- OG ANDEL

Det har vært en formidabel medlemsvekst også i 2015, og vi vil arbeide for fortsatt økning i medlemstall –og andel også i 2016 gjennom å være synlige på kurs og møter lokalt forankret, vi skal skrive artikler som påpeker nytteverdien av medlemskap i kontrollen og vi skal videreutvikle Sauekontrollen til å bli et enda bedre verktøy for bredden av norske saueprodusenter. Det er utviklet mange nyttige funksjoner, registreringsmuligheter og analyseverktøy i husdyrkontrollene, men disse brukes i varierende grad av den enkelte produsent. Dette innebærer at det er et uutnyttet potensiale i programmene.

INTRODUKSJONSVIDEOER

Ved å utvikle enkle instruksjonsvideoer vil vi kunne hjelpe brukerne til å utnytte de muligheten som ligger i programmene i dag. Siden mange av våre medlemmer bruker programmene på kveldstid, i helger eller kun i sesong, ser vi behovet for å lage enkle instruksjonsvideoer som medlemmene kan ta i bruk når det passer dem best. På denne måten vil medlemmene få mer hjelp i sin praktiske hverdag og på denne måten forhåpentligvis kunne bedre sin produksjonsøkonomi.

SLAKTERIER TILKNYTTET SAUEKONTROLLEN

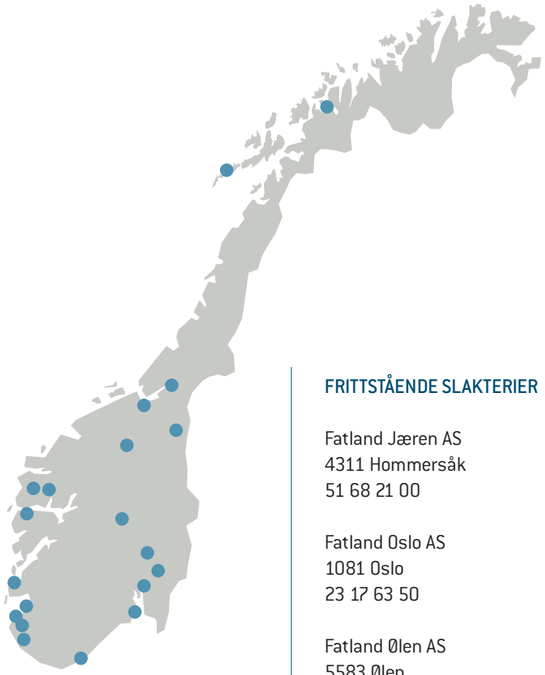

NORTURA MEDLEMSSENTRE

Nortura Tønsberg
800 33 227

Nortura Rudshøgda
800 81 082

Nortura Sandeid
800 33 455

Nortura Forus
800 33 315

Nortura Førde
800 30 360

Nortura Malvik
810 30 303

Nortura Målselv
800 80 140

FRITTSTÅENDE SLAKTERIER

Fatland Jæren AS
4311 Hommersåk
51 68 21 00

Fatland Oslo AS
1081 Oslo
23 17 63 50

Fatland Ølen AS
5583 Ølen
53 77 55 00

Furuseth AS
2072 Dal
63 97 70 10

Horns Slakteri AS
8370 Leknes
76 05 54 00

Jens Eide AS
4790 Lillesand
37 40 34 00

Midt-Norge Slakteri AS
7600 Levanger
74 08 37 00

Slaktehuset Eidsmo Dullum AS
7228 Kvål
97 06 09 70

Ole Ringdal AS
6218 Hellesylt
70 26 91 00

TA KONTAKT MED DITT LOKALE SLAKTERI FOR Å BLI MEDLEM AV SAUEKONTROLLEN

STATISTIKK FRA SAUEKONTROLLEN

Vær oppmerksom på grunnlaget bak statistikken. Antall dyr eller besetninger bak gjennomsnittet er oppgitt i de fleste tabellene. Hvilken type opplysning det er snakk om, er viktig i vurderingen av tallmaterialet. Eksempelvis er påliteligheten av gjennomsnittlig andel dødfødte mindre enn gjennomsnittlige klassifiseringsresultat. Der hvor frekvensen er lav, vil hvert enkelt tilfelle ha innvirkning på gjennomsnittet. Oslo er ikke med på fylkesoversikter på grunn av for få produsenter. Grunnet ulikt tallmateriale bak tabellene, og avrunding, kan samme verdi (f.eks. gjennomsnitt høstvekt) variere med noen få desimaler i ulike tabeller.

4 212 besetninger rapporterte lammingsopplysninger for 2015. Data for 2015, etterregistrert i 2016, er inkludert. Disse danner datagrunnlaget for tabellene i årsmeldingen. Unntaket er tabell 1 og 5 samt figur 1 som ser på oppslutning for landet og fylket. Her er kun medlemmer som var innmeldt i 2015 inkludert.

Tall før 2000 den kan ikke sammenlignes direkte. I tabeller der beregningsgrunnlag er endret, er dette markert med en strek i tabellen før og etter ny beregning.

BEGREP OG DEFINISJONER

VOKSEN
Søye født 2 år eller mer før årsmeldingsåret.

GIMRE
Hunndyr født året før årsmeldingsåret.

PARA SØYER
Voksne søyer og gimrer som er registrert med lam, kasting eller som gjeld. Upara søyer og gimrer, overfôringssøyer og søyer med manglende informasjon ikke er medregnet.

SØYER PER 31.12
Søyer født 1 år eller mer før årsmeldingsåret, innmeldt 31.12 årsmeldingsåret. Dette brukes kun i forhold til tall fra Statens landbruksforvaltning. Se fotnoter tabell 1 for mer detaljer.

BURD
Antall lam søya har med seg på det aktuelle tidspunkt (burd vår = antall lam om våren, burd høst = antall lam med høstvekt).

LAM OM HØSTEN
Antall lam per søye som har høstvekt og/eller slaktevekt.

KORRIGERT HØSTVEKT
Beregnet høstvekt ved 145 dagers alder ut i fra antatt daglig tilvekst for rasen. Følgende tilvekstsatser brukes når veid høstvekt korrigeres:

Norsk Kvit Sau	0,25 kg/dag
Sjeviot	0,22 kg/dag
Pelssau	0,21 kg/dag
Spælsau	0,23 kg/dag

KORRIGERT SLAKTEVEKT
Slaktevekt korrigert til 160 dagers alder. 110 g/dag i slaktetilvekst utover 160 dagers alder brukt på alle raser.

AVDRÅTT
Lammevekt om høsten, i kg høstvekt. Lam som mangler høstvekt, men er slaktet, gis en gjennomsnittlig høstvekt.

RISIKOPOPULASJON
Tap i prosent er alltid regnet ut fra risikopopulasjonen om ikke annet er spesifisert. Det vil si dødfødt er i prosent av alle fødte lam, død inne er i prosent av levende fødte, død på sommerbeite er i prosent av de som levde ved slipp på sommerbeite, totalt tap er i prosent av alle fødte lam. Merk at dette begrepet ikke brukes i helserapporten.

TAPT SOMMERBEITE
Innmeldte lam uten høstvekt og slaktevekt teller med som tapt på sommerbeite.

RASE
Våren 2010 ble det gjort en endring i Sauekontrollen som medførte endring av rasedefinisjon. Dyr født fra og med 2010 får automatisk fars rase ved fødsel. Alle eldre dyr får definert rase basert på mors rase.

HISTORISK UTVIKLING

1) Alle besetninger innmeldt 31.12 årsmeldingsåret. Før 2008: Kun besetninger som innrapporterte lammingsopplysninger årsmeldingsåret.

2) Medlemmer som andel av antall besetninger som søkte produksjonstilskudd for 'Voksne sauer over ett år' 1.1. årsmeldingsåret (SLF).

3) Søyer over 1 år, innmeldt 31.12. årsmeldingsåret. Før 2008: Søyer og gimrer registrert med lam, kasting eller som gjeld samt søyer over ett år og eldre som ikke er para.

4) Søyetall som andel av antall 'Voksne sauer over ett år' det er søkt produksjonstilskudd for per 1.1 årsmeldingsåret minus antall 'Værer, 1 år og eldre' det er søkt produksjonstilskudd for 31.07 årsmeldingsåret (SLF).

Tabell 1. Utvikling av medlemstall, antall kontrollerte søyer over 1 år og tilslutning

År	Antall buskaper [1]	Tilslutning buskaper, % [2]	Antall voksne søyer [3]	Tilslutning søyer, % [4]
1972	3 597		94 417	
1982	5 300		236 738	
1989	5 645		279 897	
1990	5 594		284 440	
1991	5 557		294 051	
1992	5 397		295 984	
1993	5 282	21,2	289 010	
1994	5 256	21,2	303 097	
1995	5 367	21,8	303 828	
1996	5 310	22,3	297 144	
1997	5 170	22,5	288 849	
1998	5 061	22,8	285 133	
1999	4 925	22,6	279 924	
2000	4 929	22,9	291 673	26,9
2001	4 872	23,3	299 976	27,0
2002	4 783	25,4	304 539	27,1
2003	4 600	25,7	307 434	28,0
2004	4 402	25,8	309 573	28,1
2005	4 140	25,5	303 058	27,8
2006	3 935	25,4	291 905	28,6
2007	3 838	26,1	282 142	28,3
2008	3 928	27,4	275 180	39,8
2009	3 997	27,8	291 036	42,3
2010	3 899	27,4	295 725	42,3
2011	3 850	27,3	297 336	42,4
2012	3 850	27,6	306 947	44,0
2013	3 923	28,5	314 823	45,0
2014	4 313	31,3	302 155	43,3
2015	4 781	34,1	330 710	45,5

Tabell 2. Historisk utvikling av lammetall, korrigert høstvekt og korrigert avdrått per para søye

År	Totalt fødte lam	Levende fødte lam	Lam om høsten [1]		Tilvekst fødsel/høst (g/dag)	Korrigert høstvekt (kg) [2]	Korrigert avdrått (kg) [2]	
			Uten kopplam	Med Kopplam			Uten kopplam	Med Kopplam
1990			1,55			43,8	67,8	
1991			1,54			42,7	65,7	
1992			1,53			41,7	63,8	
1993			1,54			44,4	68,4	
1994			1,55			43,7	67,7	
1995	1,86	1,79	1,54		276	42,9	66,1	
1996	1,86	1,80	1,54		275	42,8	65,9	
1997	1,86	1,80	1,55		271	43,4	67,3	
1998	1,87	1,81	1,54		267	42,5	65,4	
1999	1,89	1,83	1,55		269	42,2	65,4	
2000	1,90	1,84	1,58	1,63	274	44,2	69,9	71,9
2001	1,93	1,87	1,59	1,64	271	43,8	69,8	71,9
2002	1,93	1,87	1,60	1,65	276	44,5	71,0	73,0
2003	1,96	1,89	1,60	1,65	270	43,7	69,9	72,2
2004	1,98	1,90	1,63	1,66	278	44,8	73,0	75,6
2005	2,00	1,92	1,62	1,69	281	45,1	73,2	75,6
2006	2,05	1,97	1,63	1,68	276	44,5	72,5	75,3
2007	2,05	1,97	1,64	1,70	275	44,4	72,6	75,8
2008	2,07	1,98	1,63	1,71	283	45,5	74,2	77,6
2009	2,09	2,00	1,64	1,71	279	44,9	73,5	76,8
2010	2,10	2,01	1,63	1,69	277	44,6	72,8	76,1
2011	2,10	2,01	1,61	1,69	272	44,0	70,8	74,4
2012	2,07	1,98	1,60	1,68	279	44,9	71,8	75,4
2013	2,11	2,01	1,60	1,70	272	44,1	70,7	74,9
2014	2,11	2,02	1,62	1,73	284	45,6	73,8	78,7
2015	2,10	2,00	1,59	1,71	285	45,8	72,6	78,2

1) Lam om høsten inkluderer lam med høstvekt og/eller slaktevekt.

2) Høstvekt og avdrått er korrigert til 145 dager.

I tabellen er tallene før og etter 2000 ulikt beregnet. Tall f.o.m. 2000 kan sammenlignes.

LANDSOVERSIKT

Kopplam er inkludert i alle tall, med unntak av vekter og tilvekster. Vekter og tilvekster for kopplam finnes i tabell 4.

Sett inn tall for egen besetning og sammenlign med landsgjennomsnittet. Hvor er det forbedringsområder i din besetning?

Tabell 3. Gjennomsnittlige produksjonsresultater per para søye

År	2015	Egne tall
Totalt fødte lam	2,10	
Dødfødt, %	4,50	
Levendefødte lam	2,00	
Tapt inne, %	3,53	
Tapt på vårbeite, %	1,09	
Tapt på sommerbeite, drept av rovdyr eller manglende opplysninger, %	9,93	
Lammedato	28.04.2015	
Fødselvekt, kg	4,70	
Vårvekt, kg	19,90	
Høstvekt, kg	44,50	
Korrigert høstvekt, kg	45,80	
Slaktevekt, kg	20,40	
Korrigert slaktevekt, kg	20,40	
Tilvekst fødsel - vår, g/dag	332,00	
Tilvekst vår - høst, g/dag	261,00	
Tilvekst fødsel - høst, g/dag	285,00	
Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	112,00	
Alder vårvekt	45,30	
Alder høstvekt	139,30	
Alder slaktevekt	160,60	
Slakteklasse	R+	
Fettgruppe	2+	
Lam om høsten uten kopplam	1,59	
Lam om høsten med kopplam	1,71	
Avdrått uten kopplam, kg	70,60	
Avdrått uten kopplam korrigert, kg	72,60	
Avdrått med kopplam, kg	75,80	
Avdrått med kopplam korrigert, kg	78,20	

Tabell 4. Gjennomsnittlige produksjonsresultater for kopplam

År	2015	Egne tall
Tapt inne, %	6,93	
Tapt på vårbeite, %	1,67	
Tapt på sommerbeite, drept av rovdyr eller manglende opplysninger, %	9,75	
Fødselvekt, kg	4,40	
Vårvekt, kg	19,70	
Høstvekt, kg	42,00	
Korrigert høstvekt, kg	45,20	
Tilvekst fødsel - vår, g/dag	323,00	
Tilvekst vår - høst, g/dag	276,00	
Tilvekst fødsel - høst, g/dag	287,00	
Slaktevekt, kg	18,10	
Slakteklasse	R+	
Fettgruppe	2+	
Antall slakt	37 287	

MEDLEMSOVERSIKT OG BESETNINGSSTRUKTUR

Tabell 5. Fylkesvis fordeling av medlemmer og søyer i Sauekontrollen, med tilslutning av besetninger og søyer fylkesvis og andel av medlemmer

Fylke	Besetninger i Sauekontrollen	Søyer i Sauekontrollen	Tilslutning [1] besetninger	Tilslutning [1] søyer	% andel av alle i kontrollen
Østfold	47	1 969	29,2	41,0	0,6
Akershus	82	4 288	35,7	55,8	1,3
Hedmark	282	19 928	43,5	51,7	6,0
Oppland	649	46 147	49,4	56,0	14,0
Buskerud	269	21 391	49,0	65,9	6,5
Vestfold	54	2 318	43,2	53,7	0,7
Telemark	125	7 715	34,2	44,2	2,3
Aust-Agder	86	3 933	37,9	40,9	1,2
Vest-Agder	124	6 483	27,4	37,1	2,0
Rogaland	763	60 787	30,0	38,1	18,4
Hordaland	612	28 717	30,8	37,5	8,7
Sogn og Fjordane	419	23 715	27,1	37,0	7,2
Møre og Romsdal	278	16 150	26,9	35,6	4,9
Sør-Trøndelag	279	22 996	38,4	45,2	7,0
Nord-Trøndelag	229	16 853	43,5	55,2	5,1
Nordland	273	27 870	27,8	40,1	8,4
Troms	162	15 867	32,7	42,4	4,8
Finnmark	45	3 517	37,2	44,2	1,1
Landet	**4 781**	**330 710**	**34,1**	**45,5**	**100,0**

1) Tilslutning beregnet som andel av besetninger og andel av antall 'Voksne sauer over ett år' det er søkt produksjonstilskudd for per 1.1 årsmeldingsåret minus antall 'Værer, 1 år og eldre' det er søkt produksjonstilskudd for 31.07 årsmeldingsåret (SLF). Fylke Oslo er holdt utenfor på grunn av lite tallmateriale.

Søyer i Sauekontrollen er søyer over 1 år, innmeldt 31.12 årsmeldingsåret. Medlemstallet i kontrollen har hatt en meget positiv utvikling også dette året, med en oppgang på hele 9 % fra foregående år. Søyetallet har også økt. Rogaland er det største medlemsfylket også i 2015 med 763 besetninger i kontrollen, fulgt av Oppland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Når det gjelder oppslutning er det Buskerud, Oppland og Nord-Trøndelag som topper statistikken med kontroll på hhv. 65,9 %, 56,0 % og 55,2 % av søyene, med et landssnitt på 45,5 %.

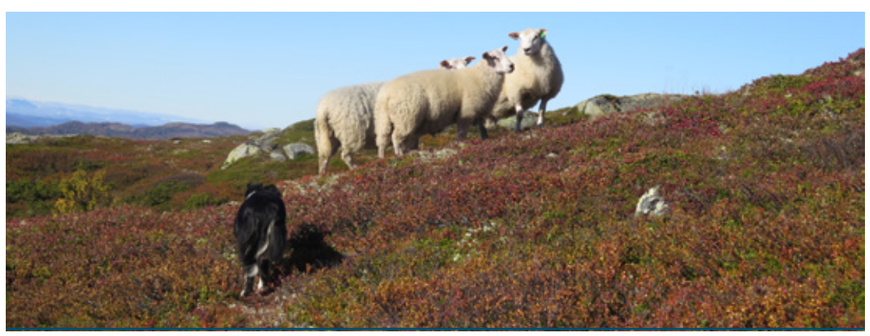

Besetningsstørrelse er her definert som antall søyer > 1 år per 31/12 for å kunne gi et mest mulig rett sammenligningsgrunnlag med offentlige tall. Vi har videreført rutinen fra i fjor med å foreta systemutmelding av inaktive dyr slik at Sauekontrollens database består av en mer aktiv populasjon. Tidligere år har vi overestimert populasjonen av søyer. Figuren over er korrigert for dette. Se fotnote 3 tabell 1 for mer forklaring. Om vi ser på besetningsstørrelse basert på søyer med lamming 2015 (dvs aktive søyer) ligger den en del høyere, på 81,4.

Gjennomsnittlig besetningsstørrelse hos medlemmer i kontrollen er 69,4 søyer > 1 år per 31/12. 34 % av besetningene har nå mellom 50-100 para søyer og gimrer. 5,5 % av medlemmene har over 200 para søyer og gimrer, og 19 % av søyene i Sauekontrollen er i disse besetningene.

Figur 1: Utvikling av gjennomsnittlig størrelse på besetninger i Sauekontrollen til sammenligning med landet for øvrig

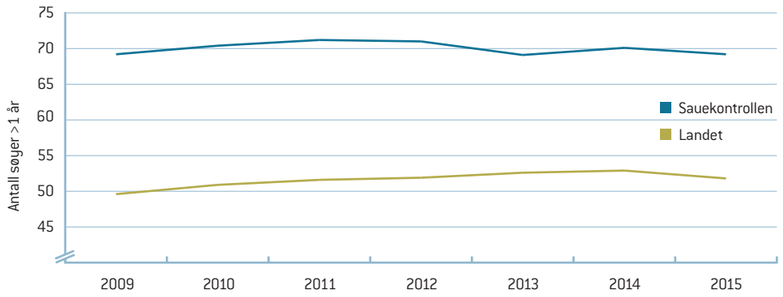

Figur 2. Medlemmer i Sauekontrollen fordelt etter besetningsstørrelse

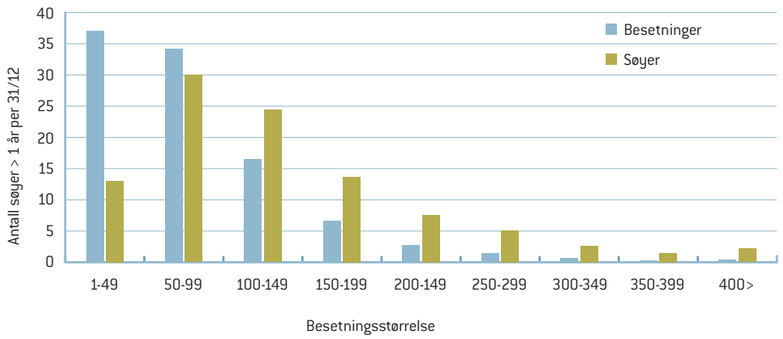

Tabell 6 tar utgangspunkt i søyer som er registrert med lamming, eller har fått kode gjeld, kasta eller ikke para. Av de med lam utgjør gimrer 23 % og av totalen nesten 27 %.

Tabell 6. Andel av voksne søyer og gimrer med lam, kasta/gjeld eller ikke para

	Voksne	Gimre	Totalt
Med lam	97,9 %	85,2 %	94,5 %
Kasta/gjeld	1,9 %	8,6 %	3,7 %
Ikke para	0,1 %	6,25 %	1,8 %

RASEFORDELING

Tabell 7: Rasefordeling voksne søyer

Rase	Antall søyer	Andel av søyetall, %
Norsk kvit sau	248 530	72,9
Kvit Spælsau	34 636	10,2
Gammalnorsk spælsau	9 966	2,9
Farga spælsau	7 354	2,2
Norsk pelssau	5 410	1,6
Dala	5 374	1,6
Gammelnorsk sau	4 127	1,2
Sjeviot	3 424	1,0
Texel	3 342	1,0
Suffolk	2 658	0,8
Rygja	2 625	0,8
Nor-X	2 415	0,7
Blæset	2 292	0,7
Steigar	2 193	0,6
Svartfjes	1 294	0,4
Ukjent rase	1 343	0,4
Grå trønder	1 015	0,3
Charollais	803	0,2
Fuglestadbroket	652	0,2
Andre	1 650	0,5
Totalt	**341 103**	**100,0**

Tabell 7 viser fordelingen av søyer (voksne og gimre, para og ikke para) av de enkelte rasene i Sauekontrollen. Nærmere 73 % av de innmeldte dyra er kodet som Norsk kvit sau. I "Andre raser" inngår rasene Krysning, Dorset, Dorper, Oxforddown, Merino, Romney, Finsk landrase og Shropshire.

LAMMETALL OG LAMMETAP

Tabell 8. Antall fødte, levendefødte, prosentvis dødfødte og lam om høsten per para søye, fordelt fylkesvis

	Totalt fødte lam			Levendefødte			Dødfødte, %			Lam om høsten inkl. kopplam		
Fylke	**Para søye**	**Voksen**	**Gimre**	**Para søye**	**Voksen**	**Gimre**	**Para søye**	**Voksen**	**Gimre**	**Para søye**	**Voksen**	**Gimre**
Østfold	1,96	2,12	1,51	1,88	2,04	1,42	4,06	3,65	5,70	1,57	1,74	1,11
Akershus	2,03	2,21	1,53	1,95	2,14	1,44	3,90	3,51	5,40	1,60	1,77	1,16
Hedmark	2,15	2,35	1,59	2,05	2,25	1,51	4,50	4,38	4,98	1,71	1,89	1,23
Oppland	2,13	2,32	1,63	2,05	2,24	1,56	3,69	3,52	4,34	1,75	1,92	1,31
Buskerud	2,13	2,32	1,66	2,04	2,21	1,58	4,65	4,54	5,06	1,77	1,93	1,37
Vestfold	1,96	2,18	1,35	1,87	2,09	1,25	4,67	4,14	7,02	1,57	1,73	1,11
Telemark	2,15	2,35	1,68	2,07	2,26	1,61	3,83	3,77	4,04	1,77	1,94	1,33
Aust-Agder	2,07	2,22	1,64	1,98	2,14	1,54	4,09	3,57	6,04	1,70	1,85	1,28
Vest-Agder	2,00	2,21	1,53	1,89	2,09	1,43	5,63	5,31	6,70	1,55	1,72	1,16
Rogaland	2,09	2,26	1,59	1,98	2,14	1,48	5,36	5,05	6,70	1,71	1,85	1,27
Hordaland	2,10	2,26	1,58	2,00	2,16	1,48	4,81	4,48	6,34	1,76	1,90	1,30
Sogn og Fjordane	2,10	2,25	1,61	2,01	2,16	1,52	4,30	4,07	5,36	1,79	1,92	1,34
Møre og Romsdal	2,09	2,27	1,55	1,99	2,16	1,46	4,87	4,71	5,65	1,66	1,80	1,21
Sør-Trøndelag	2,09	2,25	1,58	2,00	2,16	1,51	4,25	4,16	4,63	1,64	1,78	1,20
Nord-Trøndelag	2,05	2,22	1,57	1,96	2,13	1,48	4,23	3,93	5,42	1,60	1,76	1,14
Nordland	2,09	2,27	1,54	2,00	2,17	1,46	4,49	4,36	5,09	1,67	1,83	1,17
Troms	2,12	2,30	1,57	2,03	2,21	1,50	3,91	3,83	4,30	1,75	1,91	1,25
Finnmark	2,11	2,28	1,57	2,02	2,18	1,49	4,34	4,22	4,93	1,73	1,86	1,28
Landet	**2,10**	**2,28**	**1,59**	**2,01**	**2,18**	**1,51**	**4,50**	**4,30**	**5,35**	**1,71**	**1,86**	**1,26**

Kopplam er inkludert i tabell 8.

Para søye er definert som voksne og gimrer med lam eller som har kasta eller er gjeld. Overfôringssøyer og upara søyer og gimrer er ikke med i beregningen. Figur 4 viser andel dyr som ikke er para.

Rasefordeling i tabellen er basert på søyas rase.

Tabell 9. Antall fødte, levendefødte, prosentvis dødfødte og lam om høsten per para søye, voksen og gimre, fordelt på raser

	Totalt fødte			Levendefødte			Dødfødte, %			Lam om høsten inkl. kopplam		
Rase	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**	**Per para**	**Per voksen**	**Per gimre**
Norsk kvit sau	2,18	2,37	1,66	2,07	2,26	1,57	4,84	4,63	5,69	1,77	1,93	1,32
Kvit Spælsau	1,98	2,13	1,47	1,91	2,05	1,41	3,72	3,57	4,42	1,65	1,79	1,17
Gammalnorsk spælsau	1,72	1,89	1,17	1,69	1,85	1,14	2,09	1,92	3,02	1,32	1,46	0,84
Farga spælsau	1,89	2,08	1,42	1,83	2,01	1,37	3,43	3,47	3,29	1,57	1,73	1,14
Norsk pelssau	1,81	2,02	1,37	1,75	1,96	1,32	3,16	3,08	3,40	1,54	1,75	1,12
Dala	2,10	2,19	1,48	2,02	2,11	1,41	4,01	3,97	4,48	1,64	1,71	1,14
Gammelnorsk sau	1,57	1,66	1,09	1,55	1,63	1,08	1,36	1,45	0,60	1,22	1,28	0,86
Sjeviot	1,86	1,98	1,29	1,78	1,90	1,24	4,16	4,11	4,52	1,60	1,70	1,09
Texel	1,76	1,93	1,24	1,69	1,86	1,16	4,10	3,67	6,22	1,48	1,64	0,98
Rygja	1,96	2,12	1,25	1,89	2,04	1,20	3,86	3,82	4,11	1,62	1,74	1,04
Steigar	2,25	2,31	1,34	2,15	2,20	1,27	4,61	4,59	5,03	1,79	1,84	1,09
Svartfjes	1,59	1,72	1,13	1,54	1,67	1,07	3,41	3,11	5,03	1,27	1,38	0,89
Ukjent rase	1,97	2,21	1,50	1,89	2,13	1,42	3,72	3,34	4,82	1,49	1,68	1,11
Grå trønder	1,76	2,00	1,18	1,73	1,96	1,16	1,90	1,86	2,10	1,35	1,56	0,83
Charollais	1,81	2,00	1,41	1,76	1,94	1,38	2,84	3,11	2,01	1,51	1,69	1,11
Fuglestadbroket	1,72	1,90	1,07	1,66	1,85	0,94	3,57	2,27	12,32	1,46	1,62	0,88
Suffolk	1,72	1,89	1,21	1,68	1,85	1,17	2,48	2,31	3,28	1,42	1,57	0,96
Nor-X	1,88	2,06	1,40	1,80	1,98	1,31	4,17	3,67	6,14	1,58	1,76	1,10
Blæset	1,78	2,00	1,19	1,72	1,94	1,15	3,23	3,14	3,65	1,49	1,69	0,96
Landet	**2,10**	**2,28**	**1,59**	**2,01**	**2,18**	**1,51**	**4,50**	**4,30**	**5,35**	**1,71**	**1,86**	**1,26**

Besetningene er gruppert på nytt for hvert nøkkeltall. Kopplam er inkludert i tabellen. Tabellen inkluderer kun besetninger med >= 30 søyer (3 183 besetninger). Snittall i denne tabellen kan derfor ikke sammenlignes med snittall i tabeller som inkluderer alle besetninger (4 212).

Tabell 10. Besetninger gruppert etter ulike nøkkeltall

	Beste 1/3	Midtre 1/3	Dårligste 1/3	Snitt
Lam om høsten	2,04	1,77	1,34	1,72
Totalt fødte	2,39	2,11	1,81	2,10
Levendefødte	2,26	2,02	1,73	2,00
Dødfødte, %	1,15	3,99	7,95	4,43
Tap inne, %	0,63	2,80	6,63	3,40
Tap vårbeite, %	0,00	0,47	2,86	1,15
Tapt sommer	1,76	5,68	20,73	9,64
Totaltap	**8,39**	**14,86**	**28,85**	**17,60**

Besetningene er gruppert etter "Lam om høsten" og viser snitt for beste, midtre og dårligste tredjedel for de andre 'egenskapene'. Kopplam er inkludert i tabellen. Tabellen inkluderer kun besetninger med >= 30 søyer (3 183 besetninger). Snittall i denne tabellen kan derfor ikke sammenlignes med snittall i tabeller som inkluderer alle besetninger (4 212).

Tabell 11. Gjennomsnittsverdier for besetninger rangert etter lam om høsten

	Beste 1/3	Midtre 1/3	Dårligste 1/3	Snitt
Lam om høsten	2,05	1,77	1,34	1,72
Totalt fødte	2,33	2,09	1,87	2,10
Levendefødte	2,22	2,00	1,79	2,00
Dødfødte, %	4,17	4,57	4,55	4,43
Tap inne, %	2,93	3,47	3,79	3,40
Tap vårbeite, %	0,89	1,15	1,41	1,16
Tapt sommer	3,88	6,32	18,72	9,64
Totaltap	**11,73**	**14,70**	**26,35**	**17,60**

Figur 3. Andel tapte lam beregnet ut fra risikopopulasjonen

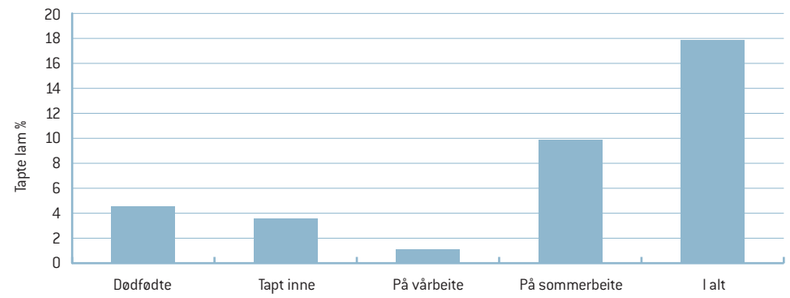

Figur 3 er beregnet ut fra risikopopulasjon. Det vil si antall lam som er i live før hver registreringsperiode. Tap i alt er beregnet ut fra totalt fødte lam. Innmeldte lam uten høstvekt teller med som tapt på sommerbeite.

Figur 4. Utvikling av lammetall i Sauekontrollen

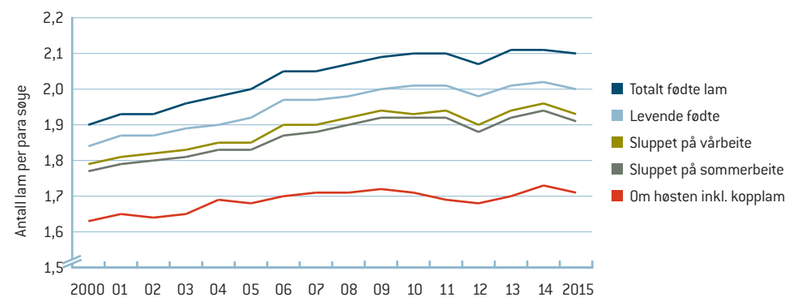

Figur 4 er beregnet ut fra totalt lammetall ved fødsel, antall levende fødte lam, antall lam ved utslipp på vårbeite, utslipp på sommerbeite og om høsten. Tall lam om høsten er inkludert kopplam.

Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

Merk at tapsprosenten i figur 5 er beregnet ut fra antall fødte lam, og ikke ut fra risikopopulasjon. Tap på sommerbeite inkluderer innmeldte lam som mangler høstvekt og slaktevekt.

11 % av besetningene i Sauekontrollen i 2015 hadde registrert et totalt lammetap under 5 %. Det er en forbedring siden 2014 da kun 6,4 % av besetningene lå under 5 %. Andel besetninger med totaltap over 20 % ligger på 27,3 % og er uendret fra fjoråret. Lammetap er altså et betydelig problem i enkeltbesetninger.

Merk at tap på sommerbeite inkluderer både lam som mangler høstvekt og/eller slaktevekt. Men, ser man på tabell 12 ser man at en svært høy andel av lammene har høstvekt og mange av de lammene som ikke har høstvekt blir slaktet, dette forklarer derfor kun en liten del av tapet.

Den korrigerte høstvekten er beregnet høstvekt ved 145 dagers alder, ut fra daglig tilvekst for de ulike rasene. Legg merke til at grafen er "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre. Kopplam er ikke inkludert i datamaterialet.

Figur 5. Utvikling av lammetap i Sauekontrollen

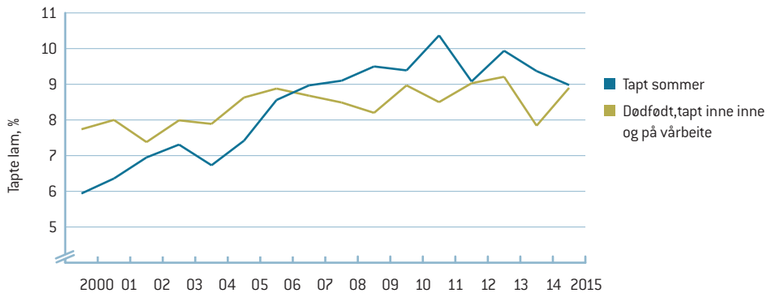

Figur 6. Besetningsfordeling totalt tap av lam

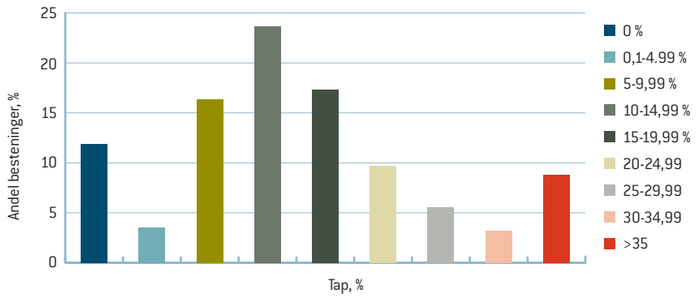

TILVEKST OG HØSTVEKTER

Tabell 12. Andel av lam født 2015 som har registrert fødselsvekt, vårvekt, høstvekt og slaktevekt

	Fødselsvekt	Vårvekt	Høstvekt	Slaktevekt
Antall med vekt	279 509	266 843	501 174	444 640
Andel veid	42,3	41,7	86,9	77,5

Figur 7. Historisk utvikling av høstvekt og korrigert høstvekt

Tabell 13. Tilvekst og høstvekter, fylkesvis

Fylke	Vårvekt, kg	Høstvekt, kg	Korr. høstvekt, kg	Gj.alder vårvekt	Gj.alder høstvekt	Fødsel - vår, g/dag	Vår - høst, g/dag	Fødsel - høst, g/dag
Østfold	16,9	42,7	46,2	36,0	131,1	337	280	291
Akershus	18,5	41,4	42,8	40,3	139,0	336	244	263
Hedmark	17,3	41,7	44	40,3	135,4	308	254	272
Oppland	20,3	44,1	45,8	46,7	137,9	331	266	286
Buskerud	22,0	44,2	47,2	50,3	132,9	341	270	297
Vestfold	18,4	42,6	45,4	39,4	133,5	344	254	283
Telemark	21,9	45,0	46,2	50,1	139,9	345	250	289
Aust-Agder	21,2	43,3	44,4	50,1	140,0	334	248	280
Vest-Agder	21,2	44,3	44,9	48,0	141,8	343	254	280
Rogaland	21,8	45,1	46,5	50,5	139,2	338	268	290
Hordaland	22,2	46,4	46,2	51,8	145,3	334	258	287
Sogn og Fjordane	23,2	47,0	46,4	54,7	146,7	337	253	289
Møre og Romsdal	19,3	45,4	44,9	43,0	146,2	336	252	279
Sør-Trøndelag	16,7	43,5	44,9	36,0	139,3	329	264	279
Nord-Trøndelag	15,4	41,5	42,7	33,5	140,4	319	240	262
Nordland	14,4	44,4	45,9	29,6	138,2	316	283	288
Troms	12,3	44,4	47,5	24,2	131,8	303	295	299
Finnmark	12,8	43,6	46,5	25,8	132,7	311	275	292
Landet	**19,9**	**44,5**	**45,8**	**45,3**	**139,3**	**332**	**261**	**285**

Tabell 14. Tilvekst og høstvekter, fordelt på rase

Rase	Vårvekt, kg	Høstvekt, kg	Korr. høstvekt, kg	Gj.alder vårvekt	Gj.alder høstvekt	Fødsel - vår, g/dag	Vår - høst, g/dag	Fødsel - høst, g/dag
Grå trønder	15,6	41	40,8	36,7	144,3	295	238	252
Charollais	20,7	45,1	47,1	44,2	136	349	268	292
Fuglestadbroket	20,1	44,3	44,5	44,2	143,5	333	256	270
Farga spælsau	19,7	42,3	42,5	48,1	144	318	240	265
Norsk pelssau	20,3	43,1	44	48,5	140,4	325	245	275
Dala	20,2	45	45,4	46,1	143,1	328	253	280
Gammelnorsk sau	13	30,5	29,9	41,9	145,2	230	183	186
Sjeviot	20,2	43,8	42,7	48,5	148,9	319	237	264
Texel	21,1	43,1	45,7	47,6	133,5	333	273	284
Suffolk	20,2	42,4	44,2	47,7	137,6	318	244	271
Rygja	22,1	44,9	44,8	52,6	144,9	327	252	276
Nor-X	19,9	42,9	44,9	43,8	137	337	243	276
Blæset	20,1	43,9	45	45,7	140,2	329	241	276
Steigar	16,9	45,6	47,4	36	137,6	334	291	295
Svartfjes	17,8	38,7	38,1	43,9	148	288	205	235
Ukjent rase	15,7	42,9	43,8	36,9	141,3	302	248	272
Grå trønder	15,6	41	40,8	36,7	144,3	295	238	252
Charollais	20,7	45,1	47,1	44,2	136	349	268	292
Fuglestadbroket	20,1	44,3	44,5	44,2	143,5	333	256	270
Landet	**19,9**	**44,5**	**45,8**	**45,3**	**139,3**	**332**	**261**	**285**

Kopplam er ikke inkludert i tabellen.

Rasefordeling i tabellen viser til lammets rase. Fra og med 2010 har et dyrs rase blitt definert utfra fars rase.

AVDRÅTT

Avdrått er lammevekt om høsten i kg per para søye, voksen eller gimre.

Gjennomsnittlig alder ved høstveiing var 139,3 dager. I 2013 og 2014 var den hhv. 139,3 og 137,5 dager.

Tabell 15. Avdrått, uten kopplam

		Avdrått, kg			Korrigert avdrått, kg		
Fylke	Antall søyer	Para søye	Vaksen	Gimre	Para søye	Vaksen	Gimre
Østfold	1 692	64,07	71,06	44,57	69,44	77,03	48,24
Akershus	3 973	60,10	67,13	41,31	62,06	69,29	42,75
Hedmark	21 043	66,42	73,97	45,64	70,19	78,03	48,59
Oppland	48 586	71,60	78,92	52,06	74,37	81,84	54,44
Buskerud	22 509	74,01	81,14	55,50	78,99	86,41	59,74
Vestfold	2 211	61,79	67,68	45,82	65,90	71,92	49,49
Telemark	8 256	74,42	82,26	55,15	76,37	84,36	56,75
Aust-Agder	4 140	70,75	78,13	50,47	72,65	80,10	52,13
Vest-Agder	6 110	61,65	68,97	45,04	62,43	69,61	46,12
Rogaland	58 723	72,00	78,53	52,15	74,11	80,51	54,65
Hordaland	27 520	75,97	82,35	55,27	75,65	81,75	55,80
Sogn og Fjordane	23 589	79,93	86,35	58,32	78,98	85,04	58,54
Møre og Romsdal	15 677	69,08	75,32	49,64	68,38	74,30	49,92
Sør-Trøndelag	23 405	65,51	72,04	45,85	67,55	74,23	47,45
Nord-Trøndelag	17 072	61,84	68,96	42,29	63,53	70,64	43,99
Nordland	29 479	67,60	74,46	46,29	69,99	77,00	48,21
Troms	16 308	71,33	78,45	49,63	76,26	83,93	52,91
Finnmark	3 370	68,71	73,91	51,11	73,29	78,71	55,00
Landet	**333 712**	**70,67**	**77,56**	**50,60**	**72,77**	**79,66**	**52,66**

Avdrått er lammevekt om høsten i kg per para søye, voksen eller gimre. Tabellen er fordelt etter rase på søya.

Tabell 16. Avdrått, uten kopplam, per rase

		Avdrått, kg			Korrigert avdrått, kg		
Rase	Antall søyer	Para søye	Vaksen	Gimre	Para søye	Vaksen	Gimre
Norsk kvit sau	244 389	73,59	80,86	53,45	76,10	83,42	55,82
Kvit Spælsau	34 166	67,22	73,90	44,55	68,30	74,99	45,60
Gammalnorsk spælsau	9 688	47,87	53,19	30,11	47,97	53,16	30,66
Farga spælsau	7 206	63,85	71,60	44,25	64,04	71,55	45,06
Norsk pelssau	5 362	64,14	73,53	44,90	65,59	75,22	45,86
Dala	5 213	68,09	71,18	46,32	68,66	71,71	47,19
Gammelnorsk sau	3 945	36,46	38,67	24,64	35,74	37,74	24,94
Texel	3 292	61,61	69,02	38,26	65,45	73,08	41,39
Sjeviot	3 185	68,49	73,34	45,95	66,74	71,23	45,84
Suffolk	2 578	58,30	65,23	38,13	60,79	67,77	40,38
Rygja	2 522	69,67	75,17	44,14	69,54	75,09	43,84
Nor-X	2 324	64,86	73,17	42,21	67,83	76,43	44,39
Blæset	2 191	63,12	71,86	39,59	64,61	73,41	40,98
Steigar	2 160	74,57	76,67	43,18	77,45	79,60	45,33
Ukjent rase	1 312	57,23	65,44	41,27	58,44	66,41	42,92
Svartfjes	1 253	45,08	48,42	33,49	44,41	47,45	34,00
Grå trønder	985	53,84	62,24	33,04	53,59	62,02	32,69
Charollais	778	65,46	74,68	46,27	68,44	77,85	48,78
Fuglestadbroket	618	63,23	70,52	35,62	63,55	70,53	37,11
Landet	**333 712**	**70,67**	**77,56**	**50,6**	**72,77**	**79,66**	**52,66**

Figur 8. Historisk utvikling av korrigert og ukorrigert avdrått (uten kopplam)

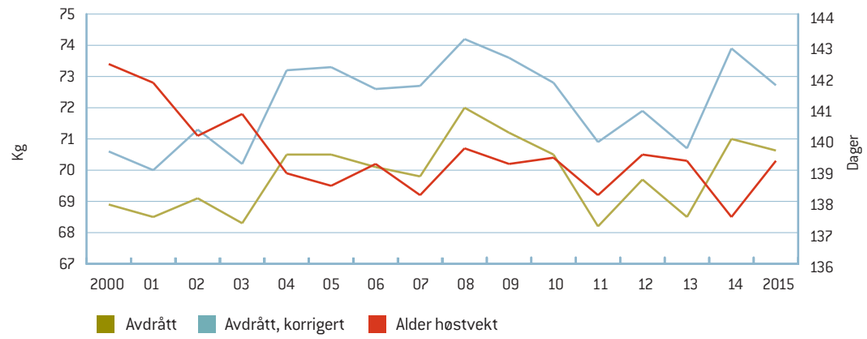

Figuren viser historisk utvikling av ukorrigert og korrigert avdrått per para søye. Avdrått inkluderer lam med høstvekt. Slakta lam uten høstvekt gis en gjennomsnittlig høstvekt.

Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen bedre.

SLAKTERESULTATER

Lamma var i gjennomsnitt 160,6 dager gamle ved slakt. Korrigert slaktevekt er korrigert med slaktetilvekst på 110 g/dag til 160 dagers alder. Kun lam slaktet i fødselsåret er inkludert i grafen. Overfôringslam er ikke inkludert. Dersom andel overfôringslam varierer mellom år kan dette ha innvirkning på gjennomsnittlig alder ved slakt. Dette kommer da ikke fram av grafen.

Legg merke til skalaen. Vi har "zoomet inn" for å vise variasjonen.

Figur 9. Historisk utvikling av slaktevekt

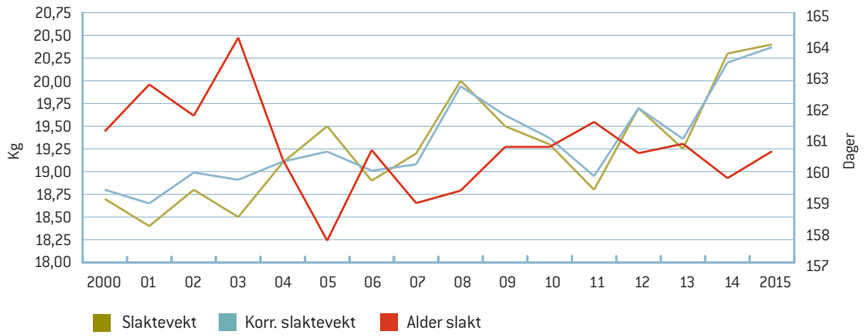

Gjennomsnittlig slakteklasse og fettgruppe beregnes fra EUROP-skalaen. Verdiene er oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

Figur 10. Historisk utvikling av klasse og fettgruppe

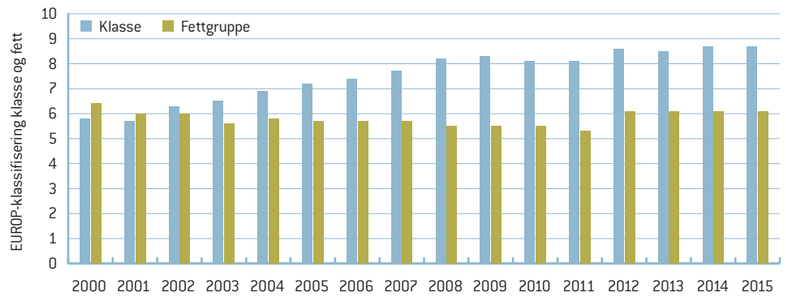

Datagrunnlaget for tabellen avviker fra den øvrige statistikken i årsmeldingen da tallene stammer fra klassifiseringsstatistikk for alle slakt i landet 2015 (totalt 1 051 829 lammeslakt). I overkant av 48 % av alt lammeslakt ble levert fra en medlemsbesetning.

Lam fra besetninger i Sauekontrollen holder en jevnere kvalitet enn besetninger utenfor kontrollen, en trend vi ser på tvers av slakteri og region. Medlemmer leverte i snitt 83 % kvalitetslam, mens ikke-medlemmer oppnådde det på 65 % av lammene.

Tabell 17. Slaktevekt, slakteklasse og fettgruppe for lammeslakt levert av ikke-medlemmer og medlemmer av Sauekontrollen i 2015

	Antall lam	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
Medlem	508 223	20,05	8,6 (R+)	6,1 (2+)
Tidligere medlem	111 436	19,10	8,1 (R)	6,1 (2+)
Ikke-medlem	432 170	18,17	7,6 (R)	6,0 (2+)

Tabell 18. Slakteresultat på lam født 2015, gruppert på alder ved slakt

Alder, dager	Antall slakt	Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse [1]	Fettgruppe [1]	Verdi, kr
< 101	10 308	179	13,3	8,8 (R+)	5,9 (2+)	735
101-120	12 049	158	20,5	9,0 (R+)	6,1 (2+)	1 042
121-130	26 919	148	21,2	8,9 (R+)	6,1 (2+)	1 065
131-140	55 442	139	21,3	8,9 (R+)	6,1 (2+)	1 058
141-150	74 048	129	21,2	8,8 (R+)	6,1 (2+)	1 037
151-160	73 397	118	20,8	8,7 (R+)	6,1 (2+)	1 002
161-170	61 623	108	20,1	8,6 (R+)	6,2 (2+)	962
171-250	129 765	89	19,1	8,4 (R)	6,1 (2+)	902
> 250	6 536	66	20,4	8,2 (R)	6,3 (2+)	941
Gj.sn.	**450 087**	**112**	**20,2**	**8,7 (R+)**	**6,1 (2+)**	**978**

1) Gjennomsnittlig slakteklasse og fettgruppe beregnes fra EUROP-skalaen. Verdiene er også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnittsverdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

Tabell 19. Slakteresultat på lam født 2015, gruppert på kullstørrelse ved fødsel og kjønn

Burd født	Antall slakt	Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe	Verdi, kr
Enkling	33 994	122	21,6	8,7 (R+)	6,4 (2+)	1 043
Tvilling	206 973	110	20,2	8,6 (R+)	6,1 (2+)	975
Trilling	142 192	111	20,3	8,7 (R+)	6,1 (2+)	983
Firling+	29 641	114	20,6	9,0 (R+)	6,2 (2+)	1 005
Kopplam	37 287	120	18,1	8,7 (R+)	6,3 (2+)	899
Søyelam	166 432	103	19,6	8,7 (R+)	6,4 (2+)	939
Vêrlam	246 368	118	20,9	8,6 (R+)	5,9 (2+)	1 016

Tabell 20. Slakteresultat på lam, gruppert på kullstørrelse høst og kjønn

Burd høst	Antall slakt	Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe	Verdi, kr
Enkling	58 889	120	21,3	8,8 (R+)	6,3 (2+)	1 034
Tvilling	235 332	113	20,5	8,8 (R+)	6,1 (2+)	997
Trilling	60 336	108	20,1	8,7 (R+)	6,1 (2+)	971
Firling+	2 693	108	20,3	8,9 (R+)	6,2 (2+)	982
Kopplam	37 287	120	18,1	8,7 (R+)	6,3 (2+)	899
Søyelam	166 432	103	19,6	8,7 (R+)	6,4 (2+)	939
Vêrlam	246 368	118	20,9	8,6 (R+)	5,9 (2+)	1 016

Tabell 21. Slakteresultat på lam født 2015 (uten kopplam), gruppert på alder på søye

Alder, år (andel av slakta lam)	Antall slakt	Tilvekst fødsel - slakt, g/dag	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe	Verdi, kr
1 år	76 340	107	19,9	8,7 (R+)	6,1 (2+)	957
2 år	94 520	113	20,5	8,7 (R+)	6,0 (2+)	993
3 år	82 858	114	20,7	8,7 (R+)	6,1 (2+)	1 003
4 år	62 813	114	20,7	8,7 (R+)	6,1 (2+)	1 001
5 år	46 162	113	20,4	8,6 (R+)	6,2 (2+)	988
6 år	30 321	111	20,2	8,5 (R+)	6,2 (2+)	975
7 år og eldre	19 786	106	19,6	8,2 (R)	6,2 (2+)	939
Gj.sn.	**412 800**	**112**	**20,4**	**8,7 (R+)**	**6,1 (2+)**	**985**

Figur 12 gjelder lammeslakt av alle raser, slaktet i 2015 (tallverdi slaktegruppe vises i parentes).

Figur 11. Fordeling av oppnådd klasse på slakta lam levert av medlemmer av Sauekontrollen

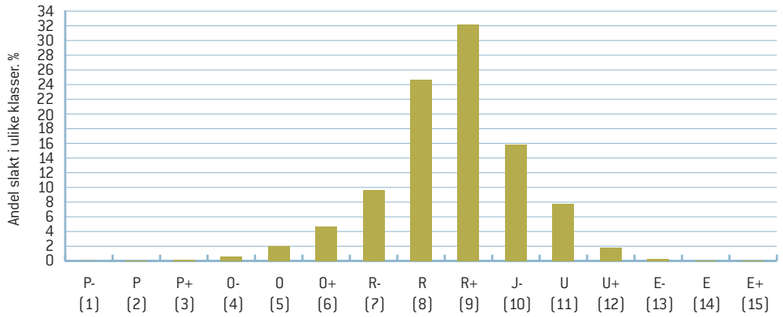

Figur 13 gjelder lammeslakt av alle raser, slaktet i 2015.

Figur 12. Fordeling av oppnådd fettgruppe på slakta lam levert av medlemmer av Sauekontrollen

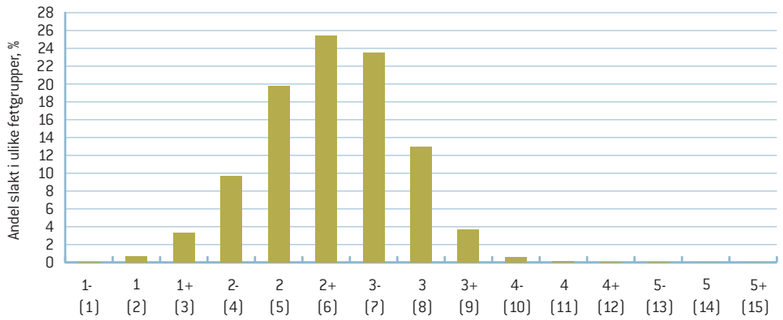

1) Gjennomsnittlig slakteklasse også oppgitt i tall. EUROP-klassifiseringen gis et tall (fra 1-15) i Sauekontrollen for å kunne beregne gjennomsnitts-verdier. P-=1, P=2, P+=3 osv. Det samme gjelder gjennomsnittlig fettgruppe (fra 1-15). 1=1-, 2=1, 3=1+ osv.

Tabell 22. Klassifiseringsresultater 2015, oppgitt per rase

Rase	Antall slakt	Slaktevekt, kg	Klasse [1]	Fettgruppe [1]
Norsk kvit sau	344 215	20,7	9,0 (R+)	6,1 (2+)
Kvit Spælsau	39 434	18,8	7,5 R	6,0 (2+)
Farga spælsau	9 631	18,1	7,2 (R-)	6,2 (2+)
Gammalnorsk spælsau	8 978	15,3	6,0 (O+)	6,2 (2+)
Norsk pelssau	7 546	18,3	7,0 (R-)	6,3 (2+)
Texel	6 356	20,2	9,5 (U-)	6,3 (2+)
Nor-X	5 673	20,3	9,2 (R+)	6,0 (2+)
Suffolk	3 635	19,0	8,2 R	6,9 (3-)
Sjeviot	3 409	18,9	8,6 (R+)	6,5 (3-)
Ukjent rase	3 308	19,4	8,3 R	6,2 (2+)
Gammelnorsk sau	2 963	12,8	5,8 (O+)	6,1 (2+)
Rygja	2 943	19,1	7,9 R	6,7 (3-)
Blæset	2 814	18,8	7,7 R	6,8 (3-)
Dala	2 779	19,4	8,1 R	6,2 (2+)
Charollais	1 896	19,4	8,8 (R+)	6,5 (3-)
Svartfjes	1 142	16,1	7,0 (R-)	6,7 (3-)
Grå trønder	1 083	18,1	7,5 R	6,5 (3-)
Fuglestadbroket	726	18,6	7,3 (R-)	6,8 (3-)
Steigar	533	19,4	8,0 R	6,1 (2+)
Landet	**450 443**	**20,2**	**8,7 (R+)**	**6,1 (2+)**

HELSEOPPLYSNINGER I SAUEKONTROLLEN

Data fra Sauekontrollen er det viktigste verktøyet vi har for å få oversikt over sjukdomsforekomsten i norske sauebesetninger. En slik oversikt er viktig for driften til den enkelte produsent, men er også avgjørende for de som skal arbeide med sauehelse gjennom avl, forskning eller overvåkning. Sauekontrolldata brukes i dag til å se på blant annet risikofaktorer for enkelte sjukdommer og beregne arvbarhet av produksjonsegenskaper.

For tredje år er data fra Dyrehelseportalen inkludert i denne statistikken. Dersom veterinær rapporterer utførte behandlinger via Dyrehelseportalen og angir individnummer på sauen korrekt, vil data bli lagret i Sauekontrollen. De siste årene ser vi en viss økning i rapportering av helsedata, mye skyldes rapporteringene fra Dyrehelseportalen, men spesielt rapportering fra avlsbesetningene har tatt seg merkbart opp. Andel rapportering av helse i avlsbesetninger 2015 kan kun sammenlignes med fjoråret og ikke tidligere år pga. vi fra 2014 har satt krav til at medlem av avlsbesetning må være det samme som årsmeldingsåret. Fram til 2014 har denne beregningen vært gjort på medlem av avlsbesetning i årsmeldingsåret og året før. Vi kan ikke endre beregning tilbake i tid da vi ikke har historikk på avlsbesetninger lenger enn to år tilbake.

Figur 13. Innrapportering av helsehendelser i Sauekontrollen

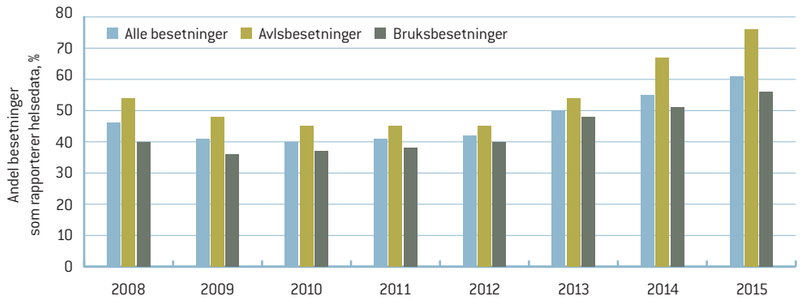

Tabell 23. Utvikling i innrapporterte helseopplysninger i Sauekontrollen 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt antall sjukdomsregistreringer	18 018	16 397	19 106	17 935	17 024	24 395
Totalt antall forebyggende behandlinger	155 283	174 171	188 531	154 640	199 679	278 879
Antall søyer i Sauekontrollen	292 455	287 706	285 089	291 104	303 451	341 103
Antall besetninger med opplysninger	1 466	1 461	1 524	1 808	2 434	2 889
Antall besetninger totalt	3 899	3 850	3 850	3 923	4 390	4 708
Andel besetninger med registrerte helseopplysninger (%)	40	41	42	50	55	61

Tabell 24. Innrapportering av helseopplysninger fra avlsbesetninger 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antall avlsbesetninger med helseopplysninger	660	673	662	766	857	957
Antall avlsbesetninger i Sauekontrollen	1470	1 482	1 467	1 411	1 276	1 265
Andel avlsbesetninger med registrert helse (%)	45	45	45	54	67	76

Tabell 25. De hyppigst rapportere sjukdommene hos søyer 2011-2015

	%				
Sjukdom	2011	2012	2013	2014	2015
Mastitt, klinisk, alvorlig eller moderat	1,5	1,6	1,7	1,3	1,5
Bør-, skjede-, eggledderbetennelse	1,0	1,0	1,1	0,2	1,0
Parasittære sjukdommer, unntatt koksidier og leverikter	0,7	0,9	0,4	1,0	0,5
Fødselsvansker	0,5	0,5	0,6	0,2	0,5
Mjølkefeber	0,2	0,3	0,3	0,6	0,3
Listeriose (hjernehinnebetennelse)	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3
Mastitt, klinisk, mild	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2
Skjedeframfall	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Den store leverikten					0,2
Mastitt på sommerbeite, ukjent grad og dato	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2
Speneskader	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Børframfall	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Utvortes parasitter - unntatt lus		0,1	0,5		0,1
Brokk (vom-i-skinn el.)		0,1	0,1		
Parasittære sjukdommer pga koksidier o.l					0,1

Tabell 26. De hyppigst rapporterte sjukdommene hos lam 2011-2015

	%				
Sjukdom	2011	2012	2013	2014	2015
Leddsjukdommer alder < 1 mnd.	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
Parasittære sjukdommer, unntatt koksidier og leverikter	0,5	0,6	0,4	0,1	0,2
Innrulla øyelokk	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
Parasittære sjukdommer p.g.a. koksidier o.l	0,7	0,8	0,9	0,2	0,1
Utvortes parasitter - untatt lus	0,1		0,3	0,1	0,1
Luftvegsinfeksjoner, uspesifikke	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Klauvsjukdom - unntatt forfangenhet	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Klostridieinefksjoner, enterotoksemi (pulpanyre) m. m	0,1	0,1	0,1		0,1

Oppgitt som % andel av alle søyer i de besetningene som registrerer sjukdom (totalt 236 505 søyer i 2015). Søyer som er behandlet eller har hatt flere tilfeller av samme sjukdom teller kun en gang.

Økning i forekomst kan både skyldes en reelt økende forekomst eller en endring i innrapportering i besetningene som rapporterer helsehendelser. Overføring fra Dyrehelseportalen har bidratt til en økning i helseregistreringer de tre siste årene.

Oppgitt som % av alle lam i de besetningene som registrerer sjukdom (472 506 lam i 2015). Lam som er behandlet eller har hatt flere tilfeller av samme sjukdom teller kun en gang.

På grunn av mangelfull rapportering er muligheten for å bruke helseopplysningene til for eksempel å se på endring i sjukdomsforekomst eller arvelighet begrenset. Analyser for å finne bakenforliggende årsaker til sjukdom er imidlertid mulig.

Tabell 24 viser antall og andel avlsbesetninger med rapporterte helseopplysninger til Sauekontrollen fra 2010-2015. Økningen vi ser de siste år skyldes trolig økt innrapportering fra produsent og fra Dyrehelseportal, samt at det blir færre avlsbesetninger.

Figur 14 viser de hyppigst rapporterte forebyggende behandlingene i Sauekontrollen 2010-2015. Det ble totalt registrert 279895 forebyggende behandlinger (159 883 behandlinger av lam, og 120 012 behandlinger av søyer). Vi vet at forebyggende behandling som vaksinering, utføres hyppigere enn det som rapporteres. Tallene gir imidlertid et bilde av hvilke forebyggende behandlinger som er mest vanlig å bruke.

Fra 2013 er "Forebygging av mage og tarmparasitter unntatt koksidiose" og "Forebygging av koksidiose" splittet i to kolonner. Disse var før 2013 samlet i kolonnen "Forebygging mage-tarmparasitter inkl. koksidier".

Figur 14. De hyppigst rapporterte forebyggende behandlingene i 2010-2015

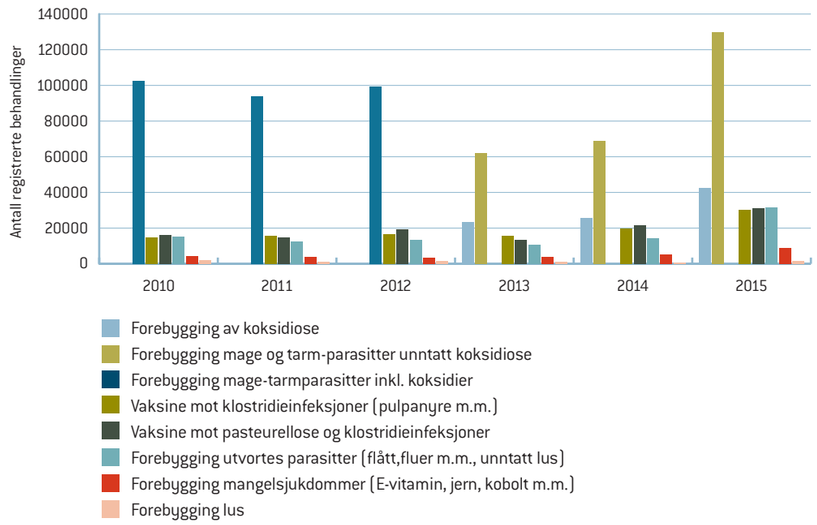

I grafen inngår kun søyer slaktet i 2015, født 2014 eller tidligere og som har fått registrert utrangeringsårsak (51 393 søyer). Disse utgjør 61,3 % av søyene som ble slaktet i 2015.

Figur 15. Fordeling av utrangeringsårsaker for slakta søyer > 1 år

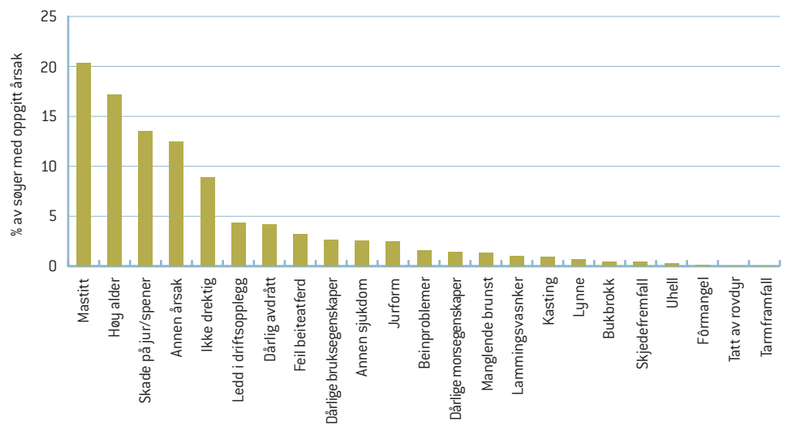

PRODUCTION RESULTS IN HERDS REPORTING TO THE NORWEGIAN SHEEP RECORDING SYSTEM

The Norwegian Sheep Recording System was established in the 1950's. It provides a "best practice tool" in order to improve performance in the livestock and also in selection of breeding animals.

Approximately 31 % (4 300 herds) of Norwegian sheep farms and 43 % (>330 000) of all ewes > one year of age were registered in the database in 2015, reporting herd productions results.

Tabell 27. Mean production results, mated ewes 2015

Year	2015
Lambs born (liveborn + stillborn)	2,10
Stillborn, %	4,50
Liveborn lambs	2,00
Lamb mortality indoor , %	3,53
Lamb mortality spring pasture, %	1,09
Lamb mortality summer pasture, or missing information, % [1]	9,93
Avg. date of birth	28.04.2015
Birth weight, kg	4,70
Spring weight, kg	19,90
Weaning weight, kg	44,50
Adjusted weaning weight, kg – corrected to 145 days of age	45,80
Slaughter weight, kg	20,40
Adjusted slaughter weight, kg (corrected to 160 days of age)	20,40
Growth birth - springpasture, gram/day	332,00
Growth springpasture – weaning, gram/day	261,00
Growth birth - weaning, gram/day	285,00
Growth birth - slaughter, gram/day	112,00
Age at springweight, days	45,30
Age weaning weight, days	139,30
Age at slaughter, days	160,60
EUROP slaughter class	R+
EUROP fatgroup	2+
Lambs weaned per ewe (bottle raised lambs excluded), nbr	1,59
Lambs weaned per ewe (bottle raised lambs included), nbr	1,71
Kg weaned per ewe (bottle raised lambs excluded), kg	70,60
Adjusted kg weaned per ewe (bottle raised lambs excluded), kg	72,70
Kg weaned per ewe (bottle raised lambs included), kg	75,80
Adjusted kg weaned per ewe (bottle raised lambs included), kg	78,20

1) Lambs with no autumn weight or slaughter weight are defined as lost on summer pasture.

NORGE P. P.
posten

SAUEKONTROLLEN

Sauekontrollen er en landsomfattende husdyrkontroll for sau. Kontrollen er tilgjengelig for alle saueprodusenter i Norge, og bidrar med lønnsomme løsninger til over 5 000 fornøyde bønder over hele landet. Bli med på laget du også!

Medlemskapet ditt organiseres gjennom slakteriene og gir deg følgende fordeler:

- bedre oversikt over dyrenes helsestatus, tilvekst, slaktekvalitet og fruktbarhetsresultater
- forenklet driftsplanlegging og produksjonsstyring
- tilgang til raskt og brukervennlig styrings- og analyse-verktøy
- gode noteringslister og nyttige rapporter
- økt lønnsomhet og store tidsbesparelser
- Sauekontrollen er grunnlaget for avlsarbeidet på sau i Norge
- Gratis App til bruk i fjøs og på beitetilsyn m.m.

Bli medlem

- Enkel registrering
  - Lammingsregistrering, tap av dyr, høstvekter
  - Noen flere registreringer for besetninger i Væring
  - Slakteopplysningene overføres fra slakteriene
- Kommunikasjon mot elektroniske vekter og lese-staven HHR3000

ANIMALIA

animalia@animalia.no
www.animalia.no

TLF: 23 05 98 00

Lørenveien 38
Pb 396 Økern, 0513 Oslo